

Memòria de les activitats de la Societat Catalana de Geografia (Institut d'Estudis Catalans) corresponent al Curs del Segon Congrés Català de Geografia: *El mapa com a llenguatge geogràfic*. 2007-08

Assemblea General Ordinària

El 14 de juny de 2007, se celebrà l'Assemblea General Ordinària de Socis i Sòcies de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2006-07. En començar, el president, Francesc Nadal, féu un breu repàs de les activitats realitzades durant el curs i destacà, de cara a l'exercici vinent, la celebració del Segon Congrés Català de Geografia, el maig de 2008. Seguidament, dedicà unes sentides paraules en record dels consocis traspassats Oriol de Bolòs i Jaume Codina. Després, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2006-07, l'estat de comptes de 2006 i el pressupost de 2007. Seguidament es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern, que restà constituïda així:

president: Francesc Nadal i Piqué
vicepresident: Enric Mendizàbal i Riera
tresorera: Montserrat Cuxart i Tremps
secretari: Enric Bertran i González
vocal primer: Antoni Luna i Garcia
vocal segona: Mireia Baylina i Ferré
vocal tercer: Jesús Burgueño i Rivero
vocal quart: Vicenç Biete i Farré
vocal cinquè: Joan Tort i Donada
vocal sisena: Carme Montaner i Garcia
delegat IEC: Joan Vilà-Valentí

En acabat, l'Assemblea ratificà la gestió de la Junta de Govern durant l'exercici 2006-07.

Activitats científiques

1. Conferències

El curs 2007-08 començà oficialment el 3 d'octubre de 2007, data en què **Enric Argullol i Murgadas**, catedràtic de Dret de la Universitat Pompeu Fabra, pronuncià una lliçó científica titulada *Vers un nou model d'organització territorial de Catalunya. L'encaix jurídic de les vegueries*.

El 6 de novembre de 2007, **Mariano Barriendos**, investigador "Ramón y Cajal", Departament d'Història Moderna de la Universitat de Barcelona, va dictar una conferència sota el títol *Els riscs climàtics en perspectiva històrica. Singularitat i aplicabilitat de la informació climàtica continguda en arxius històrics*. L'acte fou precedit pel lliurament del IV Premi Joan Palau Vera.

L'11 de desembre de 2007, **Llorenç Ferrer i Alòs**, catedràtic d'Història Contemporània de la Universitat de Barcelona, parlà sobre *El paisatge rural del Bages*.

El 16 de gener de 2008, **Anna Cabré**, directora del Centre d'Estudis Demogràfics i catedràtica de Geografia Humana de la Universitat Autònoma de Barcelona, pronuncià una conferència titulada *El sistema català de reproducció: nova temporada*.

El 27 de febrer de 2008, **Maria Jesús Lluelles Larrosa**, doctora en Geografia per la Universitat de Saragossa, tractà de *La transformació econòmica d'Andorra durant el segle XX*.

El 26 de març de 2008, **Judit Timar**, de la Hungarian Academy of Sciences, Centre for Regional Studies, dissertà sobre *Geographical scales of uneven development in post-socialist Hungary*.

El 16 d'abril de 2008, **Núria Benach Rovira**, professora titular de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona, va dictar una conferència sota el títol *La ciutat representada: de la Barcelona olímpica a la Barcelona turística*.

El 30 de maig de 2008, **Mark Monmonier**, professor de la University of Syracuse pronuncià una conferència titulada *Persuasive cartography in the era of Internet*. Aquesta fou la conferència de clausura del Segon Congrés Català de Geografia.

El 17 de juny de 2008, **Rafael Mata Olmo**, catedràtic de Geografia Humana de la Universidad Autònoma de Madrid, donà la lliçó científica de cloenda del curs 2007-08, titulada *Conservación de la naturaleza, desarrollo territorial y campesinado en Bolívia. Estudio de casos*.

2. Presentacions de llibres i taules rodones

El 20 de novembre de 2007, tingué lloc la presentació del llibre *Vigilia colonial. Cartógrafos militares españoles en Marruecos (1882-1912)*, de **José Luis Urteaga González**, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona. En l'acte, intervingueren, a més de l'autor, **Carme Montaner Garcia**, cap de la Cartoteca de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, i **Josep Oliveras i Samitier**, catedràtic d'Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat Rovira i Virgili.

El 20 de febrer de 2008, es féu l'acte de presentació del llibre *La lluita per l'aigua a Catalunya. De l'ús i abús a la gestió integral (1900-2007)*, d'**Ignasi Aldomà**, professor de Geografia de la Universitat de Lleida. A part de l'autor, hi parlà **Gabriel Borràs**, cap de planificació de l'Agència Catalana de l'Aigua.

El 5 de març de 2008, es realitzà la presentació del llibre *The Global Theme Park Industry*, de **Salvador Anton Clavé**, professor titular d'Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat Rovira i Virgili. A part de l'autor, hi intervingué **Nacima Baron-Yelles**, professora de la Université Paris-Est Marne la Vallée.

El 19 de juny de 2008, se celebrà un taula rodona, amb el títol *El paper de la geografia en el Pla Territorial Metropolità*, organitzada de conjunt amb la Delegació a Catalunya del Col·legi de Geògrafs i l'Associació de Geògrafs Professionals de Catalunya. L'acte fou introduït per **Juli Esteban**, arquitecte i urbanista, que presentà el Pla Territorial Metropolità. El debat comptà amb la presència de **Robert Casadevall**, del Col·legi de Geògrafs, **Rafael Giménez i Capdevila**, de l'Institut d'Estudis Territorials, **Pilar Riera**, del Departament de Geografia de la UAB, i **Montserrat Mercadé**, geògrafa. L'acte fou moderat per **Carme Montaner**, de la SCG.

Els actes de 2007 se celebraren al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona; el del mes de gener de 2008, a la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya; i la resta, a la seu de l'IEC.

3. Sortides d'estudi

El 27 d'octubre de 2007, s'efectuà una sortida d'estudi a la **Baixa Segarra**, en el marc del cicle *Les altres comarques*, organitzada pel professor **Jesús Burguenio**, de la Universitat de Lleida. Al matí, els assistents reteren visita al castell de Santa Perpètua de Gaià i a Savallà del Comtat, i després a Conesa, guiats ara per l'historiador **Valentí Gual**. Rera dinar a Rocafort de Queralt, hom féu cap a Santa Coloma de Queralt, on l'historiador **Josep M. Carreras** guià la visita urbana. Finalment, en aquesta vila es desenvolupà una taula rodona en què intervingueren **Josep M. Carreras**, de l'Associació Cultural Baixa Segarra, **Ramon Borràs** i **Sílvia Pomés**, alcalde i regidora, respectivament, de l'Ajuntament de Santa Coloma, **Josep Bergadà**, gerent de l'empresa de prefabricats

de formigó Hormipresa, i **Santiago Berenguer**, gerent de la cooperativa agropecuària Coperal, que tractaren des de perspectives diverses temes controvertits de la contrada.

El 5 d'abril de 2008, es féu una sortida d'estudi titulada **El Front del Segre: espai per a la memòria històrica**, coordinada pel professor **Jesús Burgueño**. Guiats per **Pol Galitó**, al matí hom visità un casual que fou acadèmia d'oficials republicans a Tudela de Segre i les trinxeres del turó del Morinyol i del tossal de les Forques, a Bellmunt d'Urgell i la Sentiu de Sió, respectivament. Havent dinat a Camarasa, hom pujà a la immediata cota del Merengue, on es visitaren les fortificacions franquistes. En acabat, es reté visita a Vilanova de la Barca.

El 27 i 28 de juny de 2008, s'efectuà una sortida d'estudi a la **Pica del Canigó** (2784 m), dirigida pel professor **Jesús Burgueño**. L'excursió consistí en l'ascensió en aquest cim, des del refugi de Cortalets, passant pel pic Jofre.

4. Segon Congrés Català de Geografia: *El mapa com a llenguatge geogràfic*

Del 29 al 31 de maig de 2008, se celebrà el Segon Congrés Català de Geografia (IICCG), titulat ***El mapa com a llenguatge geogràfic***, organitzat per la SCG. L'esdeveniment comptà amb la participació de 199 congressistes, que presentaren 69 comunicacions.

Dijous 29 de maig al matí, a la seu de l'IEC, tingué lloc l'acte inaugural, en què intervingueren **Salvador Giner**, president de l'IEC, **Josep González-Agàpito**, president de la secció de Filosofia i Ciències Socials (SFCS) de l'IEC, **Oriol Nel·lo**, secretari de Planificació Territorial de la Generalitat de Catalunya, i **Francesc Nadal**, president de la SCG. Seguidament es presentaren les dues primeres ponències: ***Cartografia i paisatge***, a càrrec de **Vicenç M. Ros-selló**, catedràtic de geografia física de la Universitat de València, i ***Cartografia, cultura i societat***, a càrrec de **Josep M. Rabella**, professor titular de geografia humana de la Universitat de Barcelona.

A la tarda, també a la seu de l'IEC, se celebraren les sessions de presentació de les comunicacions adscrites a aquestes dues ponències, moderades, respectivament, per **Joan Tort**, professor de la Universitat de Barcelona, i **Enric Mendizàbal**, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Divendres 30 de maig al matí, a la seu de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC), es presentaren les altres dues ponències del congrés: ***Història i cartografia***, a càrrec de **José Luis Urteaga**, catedràtic de geografia humana de la Universitat de Barcelona, i ***Cartografia i innovació***, a càrrec de **Xavier Pons**, catedràtic de geografia humana de la Universitat Autònoma de Barcelona. Després, **Oriol Nel·lo**, secretari de Planificació Territorial de la Generalitat de Catalunya, pronuncià una conferència titulada ***El marc institucional de la***

producció cartogràfica a Catalunya. En acabat es presentaren tres comunicacions adscrites a la darrera de les dues ponències ara citades.

A la tarda, a la seu de l'IEC, se celebraren les sessions de presentació de les comunicacions adscrites a aquestes dues darreres ponències, moderades, respectivament, per **João Carlos Garcia**, professor de la Universidade do Porto, i **Irene Compte**, professora de la Universitat de Girona.

A continuació tingué lloc la conferència de clausura, *Persuasive cartography in the era of internet*, a càrrec de **Mark Monmonier**, professor del Departament de Geografia de la Syracuse University Nova York. En acabat, se celebrà l'acte de cloenda del IICCG, en què intervingueren **Joan Vilà-Valentí**, membre de l'IEC, **Vicenç Biete**, expresident de la SCG, **Maria Dolors Garcia Ramon**, expresidenta de la SCG, i **Francesc Nadal**, president de la SCG.

Dissabte 31 de maig, s'efectuà una sortida d'estudi a Vilanova i la Geltrú, amb el títol *Visita a la Biblioteca museu Victor Balaguer i descoberta de la ciutat actual*. El matí es dedicà a conèixer la col·lecció cartogràfica d'aquesta biblioteca: **Montserrat Comas**, directora de la biblioteca parlà de *Victor Balaguer, el personatge i la biblioteca*; **Annamaria Casassas** i **Carme Montaner** presentaren *La col·lecció cartogràfica de la Biblioteca Museu Victor Balaguer*; i, finalment, hom visità la mostra de mapes preparada per la Biblioteca Museu amb motiu del IICCG. En l'endemig, **Jordi Ferrer** i **Anna Mompart** presentaren *El plànol d'eixample de Vilanova y la Geltrú de 1876*. A la tarda es realitzà un recorregut per la ciutat per copsar els darrers canvis de la Vilanova actual.

El IICCG va comptar amb el suport econòmic de l'IEC i la Diputació de Barcelona; aquesta institució obsequià els congressistes amb el llibre *El territori dels geomètres*, de Francesc Nadal, José Luis Urteaga i José Ignacio Muro. També es lliurà als participants el llibre *El mapa com a llenguatge geogràfic. Recull de textos històrics (ss. XVII-XX)*, editat per la SCG, el llibret *Informació geogràfica*, que conté la llei i reglament de la informació geogràfica, per gentilesa del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, i el recull de resums de les comunicacions presentades, editat per l'ICC.

5. Altres actuacions

Francesc Nadal, com a de president de la SCG, participà regularment en les reunions de la SFCS i en el plenari de l'IEC.

Joan Tort, delegat pel president, representà institucionalment la SCG al Consell Assessor de l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Antoni Luna fou el representant institucional de la SCG al Comitè Espanyol de la Unió Geogràfica Internacional (UGI) i realitzà, conjuntament amb **Gemma Cànoves**, un guió per a un audiovisual del llibre *España y el Medite-*

rráneo: una reflexión desde la Geografía española, en ocasió del 31º Congreso Internacional de la UGI, Tunis 2008.

La Setmana Santa d'enguany, es féu un **viatge al sud del Marroc (a l'altra banda del Gran Atlas)**, organitzat per ARAC (A la recerca d'altres Cultures), *Cultural Travel Association*, sota els auspicis de la SCG, i guiat pel consoci **Pere Andreu**.

Enric Mendizàbal representà la SCG en el jurat encarregat de concedir una beca per a l'estada d'un geomorfòleg a The Nordic Artists Center de Dale (Noruega), oferta pel Centre d'Art i Natura de Farrera (Pallars Sobirà).

La SCG donà suport al congrés de la UGI Comission on The Dynamics of Economics Spaces, *Wordls of new work? Multi-scalar dynamics of new economic spaces*, que es féu a Barcelona, del 5 al 8 d'agost de 2008, organitzat pel Grup de Geografia Econòmica del Departament de Geografia de la UAB.

La SCG prestà suport a l'exposició sobre Enric Lluch, muntada a la UAB, en ocasió del seu 80è aniversari.

6. Publicacions

Aquest curs 2007-08 s'han editat els volum 61-62 i 63 de *Treballs de la SCG*, corresponents a 2006 i 2007 respectivament, i el llibre *El mapa com a llenguatge geogràfic. Recull de textos històrics (ss. XVII-XX)*, que compta amb un estudi introductor de **Jesús Burgueño**. Aquestes publicacions han tingut el suport econòmic de l'IEC i de la Diputació de Barcelona.

La SCG ha col·laborat en la publicació de la Residència d'Investigadors *Ciència i compromís social. Élisée Reclus (1830-1905) i la Geografia de la llibertat*, que aplega les conferències pronunciades el novembre de 2005 amb motiu del centenari de la mort d'aquest geògraf. El llibre ha estat editat, entre d'altres, per **Xavier Arnau** i **Francesc Nadal**.

S'ha establert un acord amb la **Cartoteca de Catalunya** (ICC), per a què aquesta institució es faci càrrec de les revistes rebudes en intercanvi i les ofereixi a la consulta lliure dels membres de la SCG.

7. Premis de la Societat

El 6 de novembre de 2007, fou lliurat el **IV Premi Joan Palau Vera per a treballs de recerca d'estudiants de batxillerat** a **Francesc Bas Cutrina**, del Col·legi Claret de Barcelona, pel treball *Introducció al medi natural de la vila de Moià*. Es concediren dos accessits a **Ariadna Boada Riera**, de l'IES Castell d'Estela d'Amer, pel treball *Gastronomia i tradicions marroquines des d'Amer*, i a **Paula Garcia Bosch**, de mateix institut, pel treball *Estudi per sexe i grup d'edat de les Planes d'Hostoles*. El jurat era format per Francesc Nadal, Enric Mendizàbal i Xavier Úbeda.

L'abril de 2008, fou lliurat el **XIII Premi Lluís Casassas i Simó** a **Maria Barrachina Jiménez** pel treball *La transformació d'un paisatge ramader: el cas de la Vall Fosca (Pallars Jussà). 1956/7-2003*. Es concediren dos accèssits a **Carles Guirado González** pel treball *Del despoblament a la revitalització demogràfica: canvis en el comportament de la població del Pirineu Català (1860-2006)*, *El cas de l'Urgellet i el Baridà (Alt Urgell-Cerdanya)*, i a **Narcís Sastre Fulcarà** pel treball *Metropolítica. Ciutat, govern i territori. Una comparativa entre Londres i Barcelona*. El jurat era format per Francesc Nadal, Lluís Riudor i Joan Tort.

8. El web de la Societat: l'obrador obert (scg.iec.cat)

L'*obrador obert*, editat per **Pau Alegre**, ha continuat informant com ja és tradicional, a través d'anuncis, convocatòries, notícies, cròniques i ressenyes, de tots els actes celebrats a la Societat, així com d'activitats d'altres institucions que han estat d'interès geogràfic, com ara conferències, congressos, col·loquis, premis, llibres i revistes. Amb tot plegat, l'*obrador obert* ha continuat ampliant les seves pàgines, ha seguit diversificant l'autoria dels seus textos i ha arribat a les 270 ressenyes de llibres escrits per membres de la SCG.

Enguany cal destacar els textos de suport al IICCG, que apleguen fragments de diverses importants obres cartogràfiques, i l'enllaç amb la Mostra Cartogràfica de la Cartoteca General del Servei de Biblioteques de la UAB, muntada a l'espai de comunicació virtual Hipàtia, amb motiu del IICCG.

Les activitats científiques organitzades per la SCG i ressenyades fins aquí han estat possibles gràcies a les subvencions econòmiques de la Diputació de Barcelona i l'IEC.

Obituari

El gener de 2008, morí el consoci **Francesc Casulleras Fontoba**, company infatigable de nombroses sortides d'estudi de la SCG.

Notes diverses

El 26 de novembre de 2007, la consòcia **Àngels Pascual de Sans** pronuncià el discurs d'entrada a la SFCS, com a membre numerària de l'IEC.

El nostre consoci, l'arquitecte i urbanista **Manuel de Solà-Morales** ha estat guardonat amb el premi Rei Jaume I, en la categoria d'Urbanisme i Sostenibilitat, concedit per la Fundació Valenciana d'Estudis Avançats.

Nombre de socis i sòcies

En acabar el curs 2007-08, el nombre de membres de la SCG és de **430**, dels quals 15 són honoraris i 415 són numeraris (EB).